

Policy för barnrätt

14

2024KS68

Kommunstyrelsen

Datum
2024-02-12

Diarienummer
2024KS68

Policy för barnrätt

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar *Policy för barnrätt*.

Sammanfattning av ärendet

Härryda kommun har enligt barnkonventionens implementeringsartiklar ett ansvar som skyldighetsbärare gentemot alla barn i kommunen.

Kommunens revisorer gjorde 2020 en granskning av arbetet med att beakta barnkonventionen. Den sammanfattande bedömningen visade då att kommunstyrelsens ledning, styrning och uppföljning inte var helt ändamålsenlig i förhållande till barnkonventionen. För att skapa samsyn i frågorna kring barnrätt föreslås nu ett övergripande och normerande styrdokument för barnrätt på policynivå.

Att ta fram en policy för barnrätt görs i syfte att öka styrning och ledning samt för att sätta ramar och strukturer i arbetet med barnrätt. Policyn är tänkt att finnas med som förhållningssätt i kommunens alla verksamhetsområden som berör barn. Barns ställning som rättighetsbärare och Härryda kommuns som skyldighetsbärare förtydligas genom policyn.

Förslaget till policy tar utgångspunkt i barnkonventionens fyra grundprinciper, vilka är vägledande för hur hela barnkonventionen ska tolkas. Policyn har även sin grund i de så kallade implementeringsartiklarna, som ställer krav på offentliga aktörer såsom Härryda kommun, att ta ansvar för barnrättsarbetet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 12 februari 2024
- Policy för barnrätt

Ärendet

Bakgrund till policyn

Barnkonventionen antogs av FN 1989 och grundar sig på den allmänna förklaringen om mänskliga rättigheter. När barnkonventionen blev svensk lag 1 januari 2020, blev kravet synligare att barnets rättigheter måste beaktas vid beslut som berör barnet själv. Principer såsom barnets bästa samt barnets rätt att komma till tals blev därmed lagstadgade. På så sätt fick barn en roll som bärare av egna rättigheter och därmed också en starkare juridisk ställning.

I Härryda kommun har barnrättsarbetet pågått i flera verksamheter, såväl innan som efter att barnkonventionen blev lagstadgad. Den 7 december 2020 överlämnade kommunens revisorer en rapport till kommunstyrelsen, utifrån en granskning med syfte att bedöma huruvida kommunstyrelsens ledning, styrning och uppföljning är ändamålsenlig utifrån barnkonventionen. Rapporten visade att arbetet med att beakta barnkonventionen då hade påbörjats, men att visst arbete kvarstod. Den samlade bedömningen var att kommunstyrelsens ledning, styrning och uppföljning ännu inte var ändamålsenlig och en av rekommendationerna som lämnades var att inkludera ett tydligt barnrättsperspektiv i centrala styrdokument.

Vikten av ett centralt styrdokument mot barnkonventionen framgår också i Sveriges kommuner och regioners (SKR) så kallade ”implementeringsnycklar”, som har tagits fram som ett stöd och vägledande principer för hur kommuner ska arbeta med barns rättigheter. I SKR:s rekommendationer kring styrning inom barnrättsfrågor, framgår det att beslut om att arbeta med barnkonventionen bör fattas på organisationens högsta nivå. SKR betonar också att forskning och erfarenhet visar att det är större chans att barnrättsfrågorna genomförs i en organisation om det finns ett fullmäktige- eller styrelsebeslut.

Policyn i korthet

Förslaget till policy tar utgångspunkt i barnkonventionens fyra grundprinciper, vilka är vägledande för hur hela barnkonventionen ska tolkas. Policyn har även sin grund i de så kallade implementeringsartiklarna, som ställer krav på offentliga aktörer såsom Härryda kommun, att ta ansvar för barnrättsarbetet. Policyn föreslås ha tre huvudsakliga utgångspunkter:

- *En grund för barnets bästa* - alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter, vid beslut och åtgärder som berör barn, ska beakta vad som är bäst för barn.
- *Med kunskap som bas* - förtroendevalda, chefer och medarbetare ska ha kunskap om barnets rättigheter och ska säkerställa att dessa tillämpas i alla verksamheter i kommunen.
- *Strukturer och kapacitet* – det ska finnas tydliga och gemensamma strukturer för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda samt kapacitet för att barnrätt ska vara en prioriterad fråga.

Med förslaget till policy för barnrätt följer inte en särskild handlingsplan utan policyn ska istället bidra till ett normerande förhållningssätt som innebär att samtliga verksamheter och medarbetare ska förhålla sig till barnrättsfrågorna. Ansvar för implementering och genomförande följer linjeansvaret i organisationen och uppföljning sker inom ramen för ordinarie styrmodell.

Processarbetet med policyn

I ett första skede gjordes en omvärldsbevakning huruvida andra kommuner inkluderat ett barnrättsperspektiv i centrala styrdokument. Totalt användes 10 andra kommuners policydokument, som en första inspiration i arbetet.

Arbetet mynnade vidare ut i utkast av policydokument, vilka processades med representanter från sektorn för utbildning, kultur och fritid, socialtjänst, utvecklingsfunktionen samt i förvaltningsledning. Policyn processades även i kommunens egna arbetsgrupp för barnrätt, där samtliga sektorer från kommunen är representerade.

Ekonomiska konsekvenser

Förvaltningen bedömer att förslag till beslut inte medför ekonomiska konsekvenser.

Förvaltningens bedömning

Att stärka barns rättigheter är en viktig del i Härryda kommuns hållbarhetsarbete, för att möjliggöra delaktighet för alla (inkluderat barn och unga) och för att möjliggöra ett hållbart samhälle för framtida generationer. Genom att barns rättigheter tillgodoses ökar också möjligheterna till att barn kan fullfölja sina studier och till ökad påverkan över sin egen framtid. Detta bidrar i sin tur till ökad social hållbarhet och jämlikhet.

Utifrån kommunrevisionens tidigare granskning, SKR:s rekommendationer och förvaltningens samlade bedömning, saknas idag en tydlig inriktning för barnrättsarbetet i Härryda kommun. Utifrån ovanstående iakttagelser, bedömer förvaltningen att det är av central vikt att lyfta barnrättsperspektivet i ett centralt styrdokument och således besluta om policy för barnrätt i Härryda kommun.

Pia Alhäll
Kommundirektör

Birgitta Flärdh
Utvecklingschef

Policy för barnrätt

Bakgrund om barnkonventionen

Barnkonventionen antogs av FN 1989 och grundar sig på den allmänna förklaringen om mänskliga rättigheter. När barnkonventionen blev svensk lag 1 januari 2020, blev kravet synligare att barnets rättigheter måste beaktas vid beslut som berör barnet själv. Principer såsom barnets bästa samt barnets rätt att komma till tals blev därmed lagstadgade. På så sätt fick barn en roll som bärare av egna rättigheter och därmed också en starkare juridisk ställning.

Barnkonventionen definierar barn som alla människor under 18 år. Konventionen består av 54 artiklar och syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt, att få komma till tals och inte bli diskriminerade. Alla artiklar i barnkonventionen är lika viktiga och utgör en helhet, men det finns fyra grundläggande principer som alltid ska beaktas när det handlar om frågor som rör barn (artikel 2,3,6 och 12). I barnkonventionen finns även två så kallade implementeringsartiklar (artikel 4 och 42).

Härryda kommuns barnrättspolicy har sin grund i grundprinciperna, vilka är vägledande för resten av barnkonventionen och i implementeringsartiklarna, då de ställer krav på offentliga aktörer såsom Härryda kommun, att ta ansvar för barnrättsarbetet.

Syftet med policyn

Syftet med Härryda kommuns barnrättspolicy är att sätta ramar och strukturer för arbetet med barnrättsfrågor och att policyn ska finnas med som ett förhållningssätt i kommunens alla verksamhetsområden som berör barn. Syftet med policyn är även att barn ska få en tydligare ställning som rättighetsbärare men också att Härryda kommun ska få en tydligare ställning som skyldighetsbärare, då kommunen har ett gemensamt ansvar att tillämpa barnkonventionen inom ramen för sitt uppdrag.

Tre perspektiv

I Härryda kommun hanteras olika perspektiv i de verksamhetsområden som berör barn:

Barnperspektivet beaktas genom att vuxna utifrån erfarenheter, kunskap och forskning gör bedömningar av vad som anses vara bäst för barnet.

Barnets perspektiv beaktas genom att fråga barn om deras egna upplevelser om hur de själva uppfattar något.

Barnrättsperspektivet beaktas när barnets bästa och barnets rättigheter prövas som utgångspunkt i planering, beslut och utförande på olika nivåer i organisationen.

Härryda kommuns utgångspunkter

I Härryda kommun finns utgångspunkter som är vägledande i arbete och åtgärder som berör barn:

En grund för barnets bästa

Utgår från artikel 2, 3, 6 och 12:

I Härryda kommun är alla barn lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen ska diskrimineras.

Vid beslut och åtgärder som berör barn, ska Härryda kommuns nämnder, förvaltning och bolag beakta vad som är bäst för barn.

Barn i Härryda kommun ska ha en trygg, utvecklande och hälsosam livsmiljö. Särskilt fokus ska vara att uppmärksamma barn som lever i en utsatt situation, för att ge dem bättre förutsättningar till god hälsa och goda uppväxtvillkor.

Härryda kommun ska möjliggöra att barn och deras vårdnadshavare ska känna till barnets rättigheter samt hur barn kan utöva dem. Härryda kommun ska också möjliggöra barns delaktighet och att barns röster blir respekterade.

Med kunskap som bas

Utgår från artikel 42:

Härryda kommuns förtroendevalda, chefer och medarbetare ska ha kunskap om barnets rättigheter och ska säkerställa att dessa tillämpas i alla verksamheter i kommunen.

Strukturer och kapacitet

Utgår från artikel 4:

I Härryda kommun finns tydliga och gemensamma strukturer för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda. Det finns kapacitet i kommunen för att barnrätt ska vara en prioriterad fråga. Detta synliggörs bland annat i olika forum för delaktighet, tvärssektoriella processer, samverkan och inflytande, samt att barns rättigheter beaktas i beslut som berör barn.

Ansvar och roller

Kommunstyrelsen har det övergripande och samordnade ansvaret för policyn. Övriga nämnder ansvarar för att uppfylla barnrättsansvaret inom sitt respektive område.

Alla kommunens verksamheter, förtroendevalda, chefer och medarbetare, har ett gemensamt ansvar att tillämpa barnkonventionen inom ramen för sitt uppdrag. Verksamhetsansvariga chefer i förvaltningen har ett särskilt ansvar för implementering av policyn i respektive verksamhet.

Uppföljning

Kommunens arbete med policyn ska följas upp genom kommunens övriga kvalitetsarbete. Kommunstyrelsen ansvarar för revidering av policyn. En samlad revidering av policyn ska göras en gång varje mandatperiod.